813

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

813

Kyrkovärden K. E. Pettersson,
Tokeryd Ölunda sn,
Visby hd, Örkeljunga län är
född på samma gård, som
han nu bruker och som hans
far och farfar även brukat
före honom år 1865. Han
är gästfrigsam och innehar
en del kommunala förtroende-
uppdrag. Han gör ett syn-
nerligen vederhäftigt in-
tryck och berättar bra
och livligt. Han är syn-

(1 1/2 sid)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

norligen intresserad av allt
vad till folkminnen här och
har skrivit av en "Almanåd berö-
mika" om en präst jn länge-
sedan skrivit, ett länsmanb
m.m. Jag vore tacksam för
hela som hälst än vad vi-
kar hans stora intresse jn-
nebär.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Fyrkis marlyrers dag.

Sådan som nästeskeu
ä på Fyrkis marlyrers dag,
blir den i Fyrkis dagen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lilla jul.

Lilla jul äi hyudelsmässe, fösta söndagen i februari.

Småland
Vista
Ämtad
Gyps. år. 1918

813 Gyps. Bergtäkten

Bl. K. E. Pettersson

f. 1865

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Linet.

Linet skall sås
på Urbanus eller åtminsto-
ne i månheten.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vintergatan.

På vintergatan kan de se, hurudant vädret skall bli. Den är klumen när den ena halvan bekyder sommaren när den andra vintern. Vid halvan är det så julalid. De stora stjärnarna betyder hägder, de ljusa punkterna kallt och de mörka varmt.

F. 7

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tröskning.

Min far brukade gömma några kavrenäver, när vi tröskte av, för "det är det enda mål åter, om de blir sjuka", så kan man se han dog, kan vi aldrig knytt oss om det.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Såkaka.

Nej, jag kan aldrig
hört kalas om det. Men jag
vet att de brukade lägga
brödbiten i måldrn när
de ja kill kvarnä, för det
jag tror inte, att det var
av julbrödet kvar.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Brittsommar

är det i slutet av september
eller början av oktober. Då
är det alltid varmt och
vackert.

10. 1(

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Röde söndag.

Tredje söndagen efter
påsk kallades röde sön-
dag. Var det klart och
fint den dagen på blir det
en kärv sommar, och rey-
nar det den dagen, på
blir sommaren våt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sjusovaredagen.

Om det regnar sju-
sovaredån, ska det regna
i sju veckor. Nu ett år
åtminstone vet jag bestämt
att det sku in precis.
Regnar det kalla sjusovare,
så kommer det att regna
kalva den tiden, sju veckor.

12.12

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mårten Luther och Mårten biskop.

Om inte Mårten Luther
och Mårten biskop frysa
ihop (= det är frost natten
emellan de båda dagarna),
så lyfter sig inte Våtter.

813

13.

13

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Om Jure och Jycko

Jnyss ihop, så skall det hålla på att frysa.

17.
14

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Järnmätarna.

De var om hösten i september. Di å dé allti kallt på prataliskålen brukar frysa av.

Ölmstad Östra hd
upptec. 1928

813

15

15

Upptecknad av Margit Fredberg
Bor. R. fr. Fattigstugan
Född 1861.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Rökmåndan

Börjar i slutet av juli,
den 23 eller så.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Solskändedagarna.

De på att solen
dansade på solskändedag-
arna.

Sm. Östad Vät 4

813

17

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Räppedagarna

Var jul, var fru dåu mid
sommar å michelemässe.
De kalar en att
de skulle bak till de sista
räppedagarna.

Småland
Västra
Almstad
Jnt. 1928

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1928 Hanft Söderberg 18.
813 18
Arv av Kyrkvaktmästare
K. G. Pettersson
f. 1865 i Almstad Tokryd

Första nivderdagen.

Var Nickelsmässe. De brukade alltid säga, att det var bättre att ligga vallen (= ute) första nivderdagen att första sommardagen. Nickelsmässe var den 29 september.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mjölkharar

Ja, jag har hört talas om mjölkharar, men hur de fick dem, det kan jag inte säga. Uppe i Persberg skulle de ha, sa' de.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

813

20

Första sommarmatten

Så var första matten, och om
den ska ut och föra några
kuskens eller hela med den
dåliga så ska det ske
den måtten.

En gång var det
en tärning som stog upp på
en backe just som solen
gick upp. Var fridan och
sterk: "Så långt detta ro-
pet hörs så sanket mitt."

Men alldeles intill backen
låg en arrabetyft och rabb-
de på arrar. Och han drän-
de till henne med hässe-
kolven i änden, så 'art han
orkade och så: "Så långt det-
ta slaget kännes av det
dit." Så dog gången pick
han inget på sitt beträn.

Men par hade vakt
hos Dalen i Aboga på att
få reda på vad det var
på em, som hjompåkade
våra kor, för i Dalen kunde
sån't där, visa hjuren en
annat nie' prästen. Men
han svarade par: "Det
kan jag inte säga, för den

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

29
22

Första domnarnatten (forts.)

natten jag skulle ha varit ute, var jag inte det, nu däröpp kan jag inte göra något nu under ett helt år." Nu det var Varfrunatta kom dyfladdpå. Han hade skrivit upp sig nu skulle gå till skrift nu de ville kan ju våra så ordutlig, att kan inte gav sig

23

at ja säu't sä° skrat
innan ja kun det är,
sä kör det jostäs ihop med
den dälige.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Varifrån fästmön var.

Man drog upp en blomstjälk och kramade ur saften ur stjälken. Däråt den droppen föll, bodde fästemön.

25
25

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mjölkhushållning.

Mjölken fick stå inne på smörhyllan i kammet i öppna trä-kråg eller hinkar. Och mitt på kalade en på när han var pojk, på klämta-kärningen när hon nu skummade av grädden: "Det var en kara hui' (= hund)." Och det hade hon säkert rätt i också, för det var

26

miscaun inte bara gråtde
hon fick med sig.
År 1875 — när Anna
gifte sig första gången — köpte
sig nåva linkan med
grejer på. Förut hade
de bara haft kråbyxtor
som de har på huvudet.
Då brukade de ha en
valk under hyttan på hu-
vudet för att det inte
skulle trycka för hårt.
Liten var likaså
av två. Det var bara en
urgropad kråholk som det
var uppborrat ett hål i.
Det var väl så stort ut-
ifrån som en dynlinsgana-
pel. Nu när vi var i sko-

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

27

27

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mjölkhushållning (forts.).

jen fick vi alltid lov att
ha med oss siltris hem.
det skappade de i hå-
let och så silade de ge-
nom grauriset. Och det fick
dra fast det blev kaucke
vise så reut, om det gör
mycket. Förr var ju mjöl-
ken alltid sur eller åt-
minstone blåsur. Men den

på 80-talet som då kallare
(=smala, höga linkar) i bruk.
Dom påstekte de med i brun-
nen, och då höll pi mycket
kem sig bättre.

28

813

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

29.
29

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Det dagliga livet.

På kvällarna satt vi allihopa kring den öppna elden och arbetade. Pigan spann (kvällarna mer tid för sig) och vi hade nät då på händerna, för vi fiskade också.

Inne i finnmet hade vi ett skåp, för i kötbet fros det ju. Där hade

30

vi mjölken om det fanns någon. Men det var långa tider vi inte hade någon mjölk, för vi fodrade dåligt och körda sinte. Och jag vet många gånger vi fick sitta och vatten att doppa grönen i till mat-bröd, för vi hade ingen mjölk.

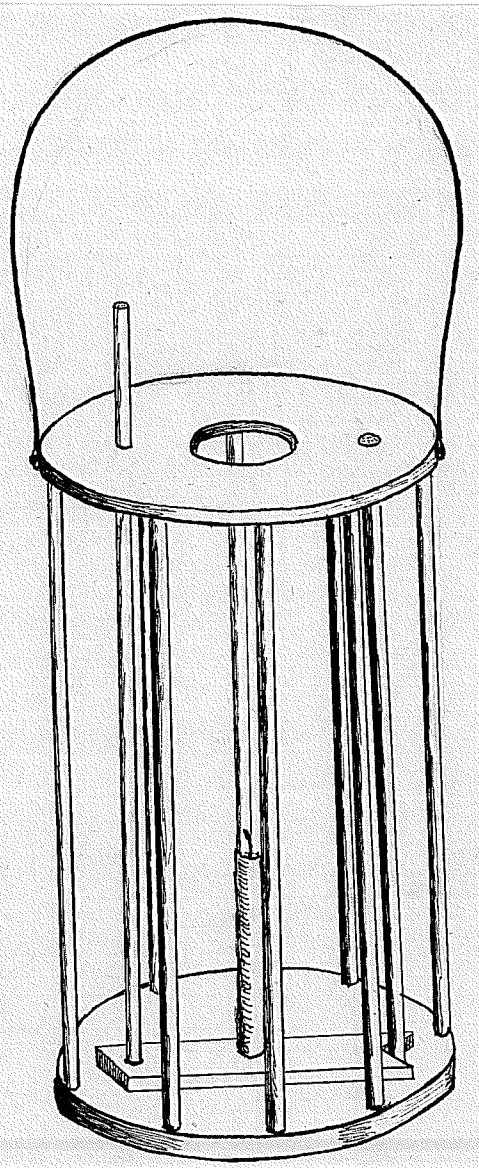
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Belysning.

Förr hade de inga glaslyktor utan det var isenbands'lyktor med ett tennskåpe kalg-ljus i. En sån lykta var utan som en 2-kanna tinn-kl. den bestod av en botten med smala spjälor ifrån den vilka isenbandet kröp-des. Ja, och sen säga de lysta

813 32.
32

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1

Isterbandslykta.

33. 33

inte så kaligt. — Pekerbau-
det sog de utav kar, ja
det skulle vara det bästa.
Inne i rummen
hade de aldrig mycket
annat än spinnrocken
och lyste sig vid

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

813 34

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Tideräkning."

(På frågan om hur de redde sig för när de inte hade några klocken, förklls följande var, grundligen menat mera som skämt)

På den tiden de inga klocken hade, ställde de ha eld i spisen hela natterna igenom. På kvällen

35.

35

Så de på vägra sina stubbar i fjället. Då nät de voro verbrunna, gav de sig upp och började kröken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

813

36

36

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lyuer.

Lasse i Brunns-
lycken var ute med sin
par och sålde fisk. Då
fick han se en huvud-
lös jubbe på bredvid vägen,
och så: "Licken en, par."
"Tyst tyst pojke'n," svarade
bara han. Men Lasse blev
så rädd av det.

En annan gång

37
37

var han och mina far ute
Lillsammans och sålde fisk.
Och då såg Lasse en lyck-
ka i Skallepäls hage
och kring henne red en
karl på en svart häst
i [redacted] skräck. Det kröll
på hits de var förbi kom-
na. — På den gråt hade
de varit ute och kurerat
sina hästar där, och då
hade där varit någon klok
gubbe där. Och de trodde nöj-
digen, att det hade något
med honom att göra.

En annan gång
när de var ett lag drän-
ar, som körde upp till Stock-

forts.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

38
38

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lyssna (forts.)

kolen så satt de och spela-
de kört på natten. Men
om de höll på om natt
fick Lasse se ett lag
kortspelare utan huvud
sitta bredvid dom och spela.
Om då blev det förstås slut
på kortspelet för den gången.

37.
39

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Klädedräkten.

Under min tid har alla haft långbyxor, fast de började nog inte så vitet långt innan. Jag minns inga mer än Blomdal och Jonne i Ryr'a, som hade knäbyxor i högkan. Knäbyxorna var mäne mest av bockskinn. Innanför byxorna hade långa strumpar. På vinden hade de nät-

40

rockar, som gick upp till knäet. De sydes av vadmal och häftades ihop med skiftrådshäftor. — Alla rockar voro skärtarockar, och det skulle väl vara hederligare ju längre de var. Farfar hade rockar, som räckte honom långt ner på smalbenen.

Längre tillbaka hade de hår hängande och en silkesduk lagd om den, men sen var det någon, som tog bort hängslyget. Så då hade de barn silkesduken kvar. Men den syntes egentligen inte, ju de knäppte upp västen över ru-

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Forts.

41

41

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

S

Klädräkten (forts.)

till halsen.

Lärobarnen hade vardagskläder de som de andra flickas: korta långbyxor och dubbelknäppt ~~kor~~ ~~kra~~ kavaj, keps och kort regnkappa och på huvudet plommonskyl.